Vec C-139/22

Zhrnutie návrhu na za¸atie prejudiciálneho konania pod0a ¸l§nku 98 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora

Dátum podania:

25. február 2022

Vn¼tro¿t§tny súd:

S Ńd Rejonowy dla Warszawy ï ś r · d m ẁ W Ŝarszawie

Dátum rozhodnutia vn¼tro¿t§tneho súdu:

18. január 2022

Çalobcovia:

AM

PM

Çalovan§:

mBank S.A.

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet sporu vo veci samej

Nekalé obchodné podmienky – Nesplatenie zmluvy – Povinnosť informovať o podstatných prvkoch zmluvy a rizikách – Bezdôvodné obohatenie – Vrátenie peňažných súm ako náhrady bezdôvodného obohatenia v súvislosti s nesplatením zmluvy o hypotekárnom úvere

Predmet a právny základ prejudiciálnej otázky

Výklad práva Únie, najmä článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1, článok 6, článok 7 ods. 1 a 2 a článok 8 smernice Rady 93/13/EHS, a zásada efektivity; článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 a 2 a článok 8 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a zásada efektivity vykladať v tom zmysle, že na to, aby sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považovala za nekalú zmluvnú podmienku, stačilo, aby sa zistilo, že obsah tejto zmluvnej podmienky zodpovedá obsahu ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo zapísané do zoznamu protiprávnych zmluvných podmienok?

2. Má sa článok 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že bráni súdnemu výkladu vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorého nekalá zmluvná podmienka stráca svoju nekalú povahu, ak si spotrebiteľ uvedomí, že mu neplynú žiadne ďalšie, plnenie jeho záväzky vyplývajúce zo zmluvy na základe inej, spravodlivej zmluvnej podmienky?

3. Majú sa článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že poskytnutie informácií spotrebiteľovi o podstatných náležitostiach zmluvy a rizikách spojených so zmluvou, ktoré môže dotknutý spotrebiteľ objektívne považovať za podstatné pre uzavretie zmluvy?

4. Majú sa článok 3 ods. 1, článok 6 alebo článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že ak viacero spotrebiteľov uzavrie s jedným podnikateľom totožné zmluvy, môže byť tá istá zmluvná podmienka považovaná za nekalú v prípade jedného spotrebiteľa a spravodlivá v prípade druhého, a ak áno, môže to mať za následok neplatnosť zmluvy, spôsobilú ohroziť práva prvého spotrebiteľa?

PRACOVNÝ DOKUMENT

a jej platnosť na strane jedného spotrebiteľa alebo druhého spotrebiteľa, ak sa na nich budú vzťahovať povinnosti vyplývajúce zo zmluvy?

Uvedené ustanovenia práva Spoločenstva

Zmluva o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 47): čl. 169 ods. 1

Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 391): čl. 38 ods.

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288, Nálepka Č. smernice 93/13/EHS v odôvodnení, dvadsiate prvé odôvodnenie a dvadsiate štvrté odôvodnenie, čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 4 ods. 1 a 2, čl. 5, príloha k čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 a 2, čl. 8 ods.

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Poľskej republiky) z 2. apríla 1997

Orgány verejnej moci chránia spotrebiteľov pred konaním, ktoré ohrozuje ich zdravie, súkromie a bezpečie, pred nekalými trhovými praktikami. Rozsah tejto ochrany stanoví zákon (čl. 76).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (zákon z 23. apríla 1964 Občiansky zákonník) (Dz. U. č. 16, položka 93, v znení neskorších predpisov), Nálepka Č. OZ

Spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorá s podnikateľom uzatvára právny úkon, ktorý priamo nesúvisí s jej hospodárskou alebo profesionálnou činnosťou (čl. 22[1]).

Podnikateľom je fyzická osoba, právnická osoba a organizačná zložka uvedená v čl. 33[1] ods. 1, ktorá vykonáva podnikanie alebo závodnú činnosť vo vlastnom mene (čl. 43[1]).

Právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom alebo vedie k obchádzaniu zákona, je neplatný, pokiaľ relevantné ustanovenie nestanovuje inak, najmä že neplatné ustanovenia právneho úkonu sa nahrádzajú príslušnými ustanoveniami zákona (čl. 58 § 1).

Právny úkon, ktorý je v rozpore so zásadami spolužitia spoločnosti, je neplatný (čl. 58 § 2).

Ak je neplatná iba časť právneho úkonu, ostatné časti úkonu zostávajú v platnosti, pokiaľ z okolností nevyplýva, že úkon nebol vykonaný bez neplatných ustanovení (čl. 58 § 3).

PRACOVNÝ DOKUMENT

Ustanovenia zmluvy uzatvorenej so spotrebiteľom, ktoré neboli dojednané individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý zjavne porušuje jeho záujmy (nekalé zmluvné ustanovenia). Toto ustanovenie neplatí pre ustanovenia, ktoré definujú hlavné povinnosti strán, predovšetkým tie o výške odmenu, ak boli jednoznačne formulované (§ 3851 ods. 1)

Ak zmluvné ustanovenia podľa § 1 nie je pre spotrebiteľa záväzné, zmluvné strany sú viazané ostatnými ustanoveniami zmluvy (§ 3851 ods. 2)

Za ustanovenia zmluvy uzavretej so spotrebiteľom, ktoré neboli dojednané individuálne, sa považujú tie ustanovenia zmluvy, na ktorých obsah spotrebiteľ nemal žiadny skutočný vplyv. To platí najmä pre zmluvné podmienky, ktoré boli prevzaté zo všeobecných obchodných podmienok, ktoré spotrebiteľovi navrhla druhá zmluvná strana (§ 3851 ods. 3)

Pre skúmanie zlučiteľnosti ustanovenia zmluvy s dobrými mravmi je určujúci čas uzavretia zmluvy pri zohľadnení obsahu zmluvy, okolností uzavretia zmluvy, ako aj ostatných zmlúv, ktoré majú s ňou vo vzťahu k zmluvnému voľnému obsahujúcou ustanovenie, ktoré je predmetom preskúmania (§ 3852 ods. 2).

Osoba, ktorá získala majetkový prospech na úkor tretej osoby bez právneho dôvodu, je povinná tento majetkový prospech v prípade takej potreby, je možné, vydať jeho hodnotu (§ 451 ods. 1).

Ustanovenia predchádzajúcich § sa vzťahujú najmä na bezdôvodné plnenie (§ 451 ods. 1).

Plnenie je bezdôvodné, ak strana, ktorá ho poskytla, nemala v osobe, ktorej bolo poskytnuté, žiadny záväzok alebo ak tento, vrátane plnenia zanikol, alebo ak sa nedosiahol účel plnenia, alebo ak právny úkon, ktorý zaväzoval k poskytnutiu plnenia, bol neplatný a nenadobudol platnosť po poskytnutí plnenia (§ 451 ods. 2)

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (zákon zo 17. novembra 1964, Občiansky súdny poriadok, Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, v znení neskorších predpisov) hlavná časť prvá kniha, hlava VII, kapitola IVb - v znení účinnom od 16. apríla 2016

Pre konania smerujúce k vyhláseniu ustanovení všeobecných obchodných podmienok za protiprávne je príslušný Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie - Súd pre ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov vo Varšave (§ 479[36] OSP)

Pokiaľ súd návrhu vyhovie, vo výroku svojho rozhodnutia uvedie obsah ustanovení všeobecných obchodných podmienok, ktoré boli vyhlásené za protiprávne, a zakáže ich ďalšie použitie (§ 479[42] § 1 OSP)

PRACOVNÝ DOKUMENT

Právoplatný rozsudok má účinky voči tretím osobám odo dňa zápisu ustanovenia všeobecných obchodných podmienok vyhláseného za protiprávne do zoznamu stanoveného v § 47945 ods. 2 (§ 47943 OSP)

Predseda Úradu na ochranu hospodárskej súťaže vedie na základe právoplatných rozsudkov uvedených v § 1 zoznam ustanovení všeobecných obchodných podmienok vyhlásených za protiprávne (§ 47945 ods. 2 OSP)

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (zákon z 5. augusta 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochrane hospodárskej súťaže a niektoré ďalšie zákony) (Dz.U., poz. 1634), ktorý nadobudol účinnosť 17. septembra 2016: § 2 bod 2, § 8 ods. 1, § 9 a 11 a § 12 bod 2

Stručný opis skutkového stavu a konania

Dňa 7. októbra 2009 uzavreli žalobcovia ako spotrebitelia s bankou zmluvu o hypotekárnom úvere s variabilnou úrokovou sadzbou (§ 9 ods. 1), indexovanom na výmenný kurz CHF. Na základe tejto zmluvy im žalovaná banka § poskytla úver vo výške 246 500 PLN. Suma vyjadrená v CHF mala informatívny charakter a nepredstavovala pre banku záväzok. Hodnota úveru vyjadrená v cudzej mene v deň poskytnutia úveru sa mohla líšiť od uvedenej hodnoty. Okrem toho sa v zmluve stanovilo, že splátky istiny a úrokov sa budú splácať v PLN po predchádzajúcom prepočítaní týmto kurzom CHF podľa kurzového lístka banky platného v deň splátky (§ 10 ods. 4). Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy bol Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych (Pravidlá poskytovania hypotekárnych úverov a pôžičiek fyzickým osobám). Ďalej uviedli, že si tento dokument pred podpísaním zmluvy prečítali a že jeho znenie (§ 25 ods. 1). Ďalej vyhlásili, že boli dôkladne oboznámení s podmienkami poskytnutia úveru v PLN indexovaného na kurz cudzej meny vrátane pravidiel týkajúcich sa splácania úveru a v plnej miere ich akceptovali. Ďalej si boli vedomí toho, že s úverom viazaným na index je spojené kurzové riziko a riziko zmeny kurzového rozpätia a že ich dôsledky vyplývajúce z nepriaznivých výkyvov výmenného kurzu PLN voči hlavným menám môžu mať vplyv na splátky úveru a zvýšiť náklady súvisiace s ním (§ 30 ods. 2). Pravidlá poskytovania hypotekárnych úverov a pôžičiek platné ku dňu uzavretia zmluvy okrem iného stanovovali, že na vypočítanie / splácaných indexovaných/ prepočítaných úverov a pôžičiek sa použije kurz nákupu/predaja mien uverejnené v kurzovom lístku banky. Kurzy nákupu/predaja mien platné v daný pracovný deň môžu byť zmenené. O rozhodnutie o zmene výšky kurzu, ako aj o frekvencii jeho zmeny prijíma banka jednostranne. Výška splátky úroku alebo istiny a úroku z úveru indexovaného na cudziu menu sa určuje v tejto mene, ale spláca sa v PLN po predchádzajúcom prepočítaní jej sumy podľa výmenného kurzu banky ku dňu splátky podľa kurzového lístka banky platného v deň splátky. Výška splátok úrokov, istiny a úrokov z indexovaného úveru vyjadrených v PLN sa

PRACOVNÝ DOKUMENT

mesačne upravuje v závislosti od predajného kurzu cudzej meny podľa kurzového lístka banky v deň splátky. Pravidlá obsahovali aj definíciu kurzového rozpätia.

V čase podania žiadosti o úver bola žalobkyňa vo veku okolo 35 rokov, takmer 3,5 roka zamestnaná v žalovanej banke a prijímala vysokoškolské vzdelanie a postgraduálne vzdelanie v oblasti ekonómie. Zamestnanec banky predložil žalobkyni na rovnakej schôdzke historický graf výmenného kurzu CHF/PLN za obdobie 3 rokov pred podaním žiadosti o úver, ako aj simuláciu zmeny výšky mesačnej splátok úveru v prípade zvýšenia výmenného kurzu CHF/PLN v budúcnosti. Napriek obavám z dôsledkov zvýšenia výmenného kurzu CHF/PLN sa žalobkyňa rozhodla získať úver viazaný na CHF. Za účelom nezačatia postupu získavania úveru ani stretnutí so zamestnancami banky - podpísal len žiadosť o úver a zmluvu. Obaja žalobcovia vedeli a súhlasili s tým, že následkom neplatnosti zmluvy o úvere a uviedli, že následkom neplatnosti zmluvy o úvere rozumejú a akceptujú ich.

V roku 2014 Predseda Úradu pre ochranu hospodárskej súťaže spotrebiteľov (ďalej len „Predseda ÚOHSS“) zapísal do zoznamu ustanovení všeobecných obchodných podmienok vyhlásených za protiprávne nasledujúce ustanovenie všeobecných obchodných podmienok používaných Bankou S.A.: „Úroky sa splácajú v PLN po prepočítaní kurzom CHF podľa kurzového lístka spoločnosti BRE Bank S.A., platného v deň splátky v čase 14:50“ (ustanovenie č. 5743). Tento zápis bol založený na rozsudku, ktorý vyhlásil Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Krajský súd vo Varšave – Súd na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, ďalej len „SOKiK“).

Predseda ÚOHSS v roku 2021 zapísal do zoznamu všeobecných obchodných podmienok vyhlásených za protiprávne tieto všeobecné obchodné podmienky zmlúv, ktoré používa Banka S.A.: „Kurz nákupu/predaja mien platné v daný pracovný deň určí banka podľa zmeny, ktorá nastane, a rozhodnutie o zmene kurzov, ako aj o frekvencii ich zmien prijíma banka s prihliadnutím na faktory uvedené v odseku 6“ (ustanovenie č. 7771); „Kurz pre nákup/predaj mien, ako aj výška kurzového rozpätia sa určí s prihliadnutím na tieto faktory: 1) aktuálnu kotáciu devízových kurzov na medzibankovom trhu, 2) ponuku a dopyt po menách na domácom trhu, 3) úrokové diferenciály a mieru inflácie na domácom trhu, 4) likviditu devízového trhu, 5) stav platobnej a obchodnej bilancie“; „Kurz nákupných/predajných kurzov mien platných v daný pracovný deň určí banka podľa zmeny a rozhodnutie o zmene výmenných kurzov, ako aj o frekvencii zmien prijíma Banka s prihliadnutím na faktory uvedené v § 4“; „Výmenný kurz pre nákup/predaj mien, ako aj výška kurzového rozpätia sa určí s prihliadnutím na tieto faktory: 1) aktuálnu kotáciu devízových kurzov na medzibankovom trhu, 2) ponuku a dopyt po menách na domácom trhu, 3) úrokové diferenciály a mieru inflácie na domácom trhu, 4) likviditu devízového trhu, 5) stav platobnej a obchodnej bilancie“. Tieto zápisy sa zakladali na rozsudku, ktorý vydal Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Krajský súd vo Varšave – Súd na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov).

PRACOVNÝ DOKUMENT

Ţalobcovtejtoaveci domáhajú, aby bola ţalovanejprikázanášplatiť zapísanúsumuŠ37 439,70 PLN so zákonnými úrokmi z omeškaniatitulu a splátok istiny a úrokov, ktoré ţalovnenáležitevybrala od ţalobcov

PRACOVNÝ DOKUMENT